

Leerlijn Staal in relatie tot toetsen Leerling in beeld (Cito)

Wij krijgen als ontwikkelaar van Staal Spelling en grammatica regelmatig de vraag van scholen waarom niet alle leerdoelen die in de Cito-toets Leerling in Beeld (LiB) worden bevraagd, ook daadwerkelijk in ons aanbod zitten. Deze vraag is volkomen begrijpelijk.

Bij de ontwikkeling van Staal stond voorop dat kinderen voldoende tijd krijgen om spelling- en grammaticadoelen stap voor stap aan te leren en te oefenen. Voor Staal 2 hebben we de leerlijn aangescherpt op basis van ervaringen uit de praktijk, de referentieniveaus en de leerlijnen van SLO. Daarnaast hebben we gekeken naar de leerdoelen die in methodeonafhankelijke toetsen aan bod komen. Zo is een evenwichtige leerlijn ontstaan die zich in de praktijk heeft bewezen.

Toch kan het nog steeds voorkomen dat in LiB leerdoelen worden bevraagd waarop nog geen instructie is gegeven. Uit navraag bij Cito blijkt dat extra doelen aan de toets kunnen worden toegevoegd wanneer bepaalde leerdoelen voor kinderen weinig problemen opleveren. Met nieuwe opgaven wil Cito bovendien zichtbaar maken welke kinderen extra uitdaging aankunnen. Vanuit Staal vinden wij die redenering lastig te volgen. Wanneer kinderen weinig fouten maken, laat dat juist zien dat leerkrachten en kinderen goed hebben gewerkt aan de aangeboden doelen. Door toetscriteria tussentijds te veranderen, ontstaat voor scholen onduidelijkheid: wat zegt een toetsscore dan precies over de beheersing van de leerdoelen die daadwerkelijk zijn aangeboden?

Ter verduidelijking een voorbeeld. Stel dat bij het toekennen van een zwemdiploma dezelfde uitgangspunten zouden gelden als bij Cito. Iedereen zou het vreemd vinden als de Nationale Raad Zwemveiligheid, nadat blijkt dat veel kinderen zonder moeite hun zwemdiploma A halen, bij een volgend examen ineens een extra opdracht toevoegt waarbij kinderen vijf meter vlinderslag moeten zwemmen, alleen om te zien wie nog meer uitdaging aankan. Dat zou niet alleen verwarring veroorzaken bij kinderen, maar ook bij ouders. Zij zouden de zweminstructeur daar terecht op aanspreken en zich afvragen waarom hun kind nooit met de vlinderslag heeft geoefend.

In het verleden boden we op verzoek van scholen nog wel eens aanvullende oefeningen aan bij de extra leerdoelen die Cito toetste, maar dat doen we niet meer. Dat legt naar ons idee onnodige druk op kinderen, terwijl zij juist tijd nodig hebben om leerdoelen rustig en grondig te oefenen. Niet om beter te scoren op een toets, maar om vertrouwen op te bouwen in hun eigen kunnen. Bovendien vergroot het toevoegen van extra leerdoelen de werkdruk voor leerkrachten, die in dezelfde beschikbare tijd steeds meer doelen moeten aanbieden.

Hoe ga je om met leerdoelen die nog niet zijn aangeboden?

Wanneer blijkt dat kinderen bepaalde doelen nog niet hebben gehad, of dat er onvoldoende tijd is geweest om deze minimaal één blok van vier weken in te oefenen, kun je als school verschillende keuzes maken:

- Corrigeer de score na interpretatie van de toetsresultaten.
- Kies een later moment voor de afname van de toets. Cito geeft zelf bij de veelgestelde vragen aan dat de toetsen LiB op elk moment kunnen worden afgenomen: scholen kunnen het hele jaar door toetsen en gebruikmaken van een begin-, medio- of eindnormering. Het is aan de school om te bepalen hoe vaak en wanneer er wordt getoetst.
- Koppel je bevindingen rechtstreeks terug aan Cito. Hoe meer scholen hun ervaringen met hen delen, hoe groter de kans dat Cito-toetsen beter aansluiten bij wat kinderen daadwerkelijk hebben geleerd en beheersen.